

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 21. januarja 2016*

„Predhodno odločanje — Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah — Uredba (ES) št. 44/2001 — Člen 6, točka 2 — Sodna pristojnost — Tožba glede garancij ali intervencijska tožba, ki jo tretja oseba vloži v postopku pred sodiščem, pred katerim poteka prvotni postopek“

V zadevi C-521/14,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Korkein oikeus (vrhovno sodišče, Finska) z odločbo z dne 14. novembra 2014, ki je prispela na Sodišče 18. novembra 2014, v postopku

SOVAG – Schwarzmeer und Ostsee Versicherungs-Aktiengesellschaft

proti

If Vahinkovakuutusyhtiö Oy,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik tretjega senata v funkciji predsednika četrtega senata, J. Malenovský, M. Safjan (poročevalec), sodnika, A. Prechal in K. Jürimäe, sodnici,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 24. septembra 2015,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za SOVAG – Schwarzmeer und Ostsee Versicherungs-Aktiengesellschaft R. Heß, odvetnik, E. Salonen, asianajaja, in A. Staudinger,
- za If Vahinkovakuutusyhtiö Oy J. Tanhuanpää,
- za finsko vlado J. Heliskoski, agent,
- za Evropsko komisijo M. Wilderspin in E. Paasivirta, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

* Jezik postopka: finščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6, točka 2, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med SOVAG – Schwarzmeer und Ostsee Versicherungs-Aktiengesellschaft (v nadaljevanju: SOVAG), zavarovalnico s sedežem v Nemčiji, in If Vahinkovakuutusyhtiö Oy (v nadaljevanju: If), zavarovalnico s sedežem na Finskem, glede zahtevka za vračilo denarnega zneska, plačanega iz naslova odškodnine žrtvi prometne nesreče.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Iz uvodne izjave 2 Uredbe št. 44/2001 je razvidno, da je v interesu nemotenega delovanja notranjega trga njen namen izvajanje „[d]oločb za poenotenje kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah ter za poenostavitev formalnosti, s ciljem hitrega in enostavnega priznanja ter izvršitve sodnih odločb držav članic, ki jih zavezuje ta uredba“.
- 4 V uvodnih izjavah od 11 do 13 in 15 te uredbe je navedeno:
 - „(11) Pravila o pristojnosti morajo biti čim bolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.
 - (12) Poleg stalnega prebivališča toženca mora obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.
 - (13) Šibkejša stranka mora biti v zvezi z zavarovanjem, potrošniškimi pogodbami in zaposlitvijo zaščiten s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.

[...]

 - (15) V interesu ustreznega sodnega varstva je treba čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdržljive sodne odločbe. [...]
- 5 Pravila o pristojnosti so v poglavju II navedene uredbe.
- 6 Člen 2(1) Uredbe št. 44/2001 v oddelku 1 poglavja II te uredbe, naslovljenem „Splošne določbe“, določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

7 Člen 3(1) te uredbe, ki je v navedenem oddelku 1, določa:

„Osebe s stalnim prebivališčem v državi članici so lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 7 tega poglavja.“

8 Člen 4 navedene uredbe v istem oddelku določa:

„1. Če toženec nima stalnega prebivališča v državi članici, se, ob upoštevanju členov 22 in 23, pristojnost sodišč vsake države članice določi po pravu te države.

2. Zoper takega toženca se lahko v tej državi vsaka oseba s stalnim prebivališčem v eni izmed držav članic, ne glede na njeno državljanstvo, na enak način kot državljani te države sklicuje na tam veljavna pravila o pristojnosti, zlasti na tista iz Priloge I.“

9 Na podlagi člena 5, točka 5, Uredbe št. 44/2001, ki je v oddelku 2 poglavja II te uredbe, naslovljenem „Posebna pristojnost“, je oseba s stalnim prebivališčem v državi članici lahko tožena v drugi državi članici, če gre za spor, ki izhaja iz poslovanja podružnice, agencije ali druge poslovne enote, pred sodišči v kraju, v katerem je ta podružnica, agencija ali poslovna enota.

10 Člen 6 te uredbe, ki je v navedenem oddelku 2, določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena tudi:

1. če je ena od več toženih oseb, tudi pred sodiščem kraja, kjer ima ena od njih stalno prebivališče, če so tožbeni zahtevki med seboj tako tesno povezani, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdržljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bile posledica ločenih postopkov;
2. tožbi glede garancij ali v drugih intervencijskih tožbah, pred sodiščem, kjer teče prvotni postopek, razen če je bil ta postopek začel samo z namenom, izvzeti to osebo iz pristojnosti sodišča, ki bi bilo pristojno v tej zadevi.

[...]“

11 Člen 8 navedene uredbe, ki je v oddelku 3 poglavja II te uredbe, naslovljenem „Pristojnost v zadevah v zvezi z zavarovanjem“, določa:

„Brez poseganja v člen 4 in točko 5 člena 5 je pristojnost v zadevah v zvezi z zavarovanjem določena v tem oddelku.“

12 Člen 11 iste uredbe, ki je v navedenem oddelku 3, določa:

„1. Glede zavarovanja odgovornosti je možno, če to dovoljuje pravo sodišča, zavarovalnico pozvati, da se udeleži postopka, ki ga je oškodovanec sprožil zoper zavarovanca.

2. Členi 8, 9 in 10 se uporabljajo za tožbe, ki jih je oškodovanec vložil neposredno zoper zavarovalnico, če so take neposredne tožbe dopustne.

3. Če pravo, ki ureja te neposredne tožbe, določa, da se zavarovalca ali zavarovanca lahko toži z isto tožbo, je zanj pristojno isto sodišče.“

Finsko pravo

- 13 Člen 5 v poglavju 18 zakonika o sodnem postopku (Suomen oikeudenkäymiskaari) določa:

„Če želi stranka za primer, da ne uspe v sporu, uveljavljati garancijski, odškodninski ali kakšen temu enakovreden zahtevek proti tretji osebi, lahko tožbo, ki se nanaša na ta zahtevek, vloži v istem postopku.

Vsaka oseba, ki ob upoštevanju izida, do katerega lahko pripelje postopek med strankama, želi proti strankam ali eni od njih vložiti tožbo, ki se nanaša na zahtevek v smislu prvega odstavka zgoraj, lahko to stori v istem postopku.“

- 14 Člen 61 zakona o nezgodnem zavarovanju (Tapaturmavakuutuslaki (1948/608)) z dne 20. avgusta 1948 (v nadaljevanju: zakon o nezgodnem zavarovanju) določa:

„Kdor je prejel odškodnino na podlagi tega zakona, ima pravico, da na podlagi drugega zakona zahteva nadomestilo za posledice poškodbe od povzročitelja škode ali drugega odškodninskega zavezanca. Vendar naj se mu ne prisodi znesek, ki bi presegal razliko med polno odškodnino in odškodnino na podlagi tega zakona.

Zavarovalnica, ki bi morala na podlagi tega zakona plačati odškodnino, ima pravico, da znesek, ki ga je plačala, zahteva od odškodninskega zavezanca v smislu [prvega odstavka] zgoraj, vendar ne od oseb, ki so svojo odškodninsko obveznost že izpolnili v dobri veri, in ne od oseb, ki so odškodninsko odgovorne na podlagi zakona o odgovornosti za proizvode z napako.

Zavarovalnici ni mogoče prisoditi višje odškodnine od tiste, ki bi jo lahko zahtevali oškodovanec ali njegovi družinski člani.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 15 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je oseba A, ki je bila v Nemčiji udeležena v prometni nesreči, pri Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus (sodišče prve stopnje Länsi-Uusimaa) vložila tožbo proti SOVAG, pri kateri je bilo vozilo zavarovano za primer prometne nesreče. Oseba A je med drugim predlagala, naj se ugotovi, da je kot posledico prometne nesreče utrpela hudo možgansko poškodbo in poškodbo vratne hrbtenice in da je zaradi teh poškodb trajno nezmožna za delo.
- 16 Ta prometna nesreča je bila tudi nesreča pri delu v smislu zakona o nezgodnem zavarovanju, zato je družba If, ki ima sedež na Finskem, osebi A na podlagi tega zakona izplačala odškodnino iz naslova te nesreče.
- 17 Potem, ko je bila vložena tožba osebe A proti družbi SOVAG, je družba If pri istem sodišču prve stopnje vložila tožbo proti tej družbi. Predlagala je, naj se ugotovi, da je oseba A poleg drugih poškodb kot posledico prometne nesreče utrpela hudo možgansko poškodbo in poškodbo vratne hrbtenice in da je zaradi teh poškodb trajno nezmožna za delo. Poleg tega je na podlagi člena 61(2) zakona o nezgodnem zavarovanju predlagala, naj se ugotovi obveznost družbe SOVAG, da ji vrne vso odškodnino skupaj s pripadajočimi obrestmi, ki jo je ali bi jo osebi A plačala iz naslova zadevne nesreče.
- 18 Družba If je tudi predlagala, naj se njen zahtevek obravnava v okviru istega postopka kot zahtevek osebe A proti družbi SOVAG. Družba SOVAG pa je navajala nepristojnost finskih sodišč za obravnavanje zahtevka, ki ga je vložila družba If.

- 19 Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus (sodišče prve stopnje Länsi-Uusimaa) je s sklepom z dne 20. decembra 2012 na podlagi določb oddelka 3 poglavja II Uredbe št. 44/2001 tožbo, ki jo je družba If vložila proti družbi SOVAG, razglasila za nedopustno zaradi nepristojnosti finskih sodišč.
- 20 Navedeno sodišče je menilo, da je na podlagi člena 8 navedene uredbe brez poseganja v člena 4 in 5, točka 5, te uredbe sodno pristojnost v zadevah v zvezi z zavarovanjem mogoče določiti le z določbami oddelka 3 poglavja II te uredbe.
- 21 Turun hovioikeus (pritožbeno sodišče v Turku), pri katerem je družba If vložila pritožbo zoper navedeni sklep, je s sodbo z dne 24. aprila 2013 slednjega razveljavilo.
- 22 Po mnenju navedenega sodišča se je v postopku v glavni stvari uporabljal člen 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001, ne pa določbe oddelka 3 poglavja II te uredbe, saj je bila tožba, ki jo je družba If vložila proti družbi SOVAG, neposredno povezana s sporom med osebo A in družbo SOVAG.
- 23 Družba SOVAG je zoper to sodbo vložila pritožbo na Korkein oikeus (vrhovno sodišče).
- 24 Po mnenju predložitvenega sodišča se postavlja vprašanje, ali člen 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001 zajema položaj, kot je ta v postopku v glavni stvari, v katerem tretja oseba toži osebo, ki je stranka v prvotnem sodnem postopku.
- 25 V teh okoliščinah je Korkein oikeus (vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da zajema tožbo glede garancij ali tožbo, s katero se uveljavlja drug enakovreden zahtevek, ki je tesno povezan s prvotno tožbo, ki jo tretja oseba vloži na način, dopusten na podlagi nacionalnega prava, proti eni od strank, da bi se o njej odločalo v istem postopku?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 26 Predložitveno sodišče želi z vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da se njegovo področje uporabe razširja na tožbo, ki jo je tretja oseba v skladu z nacionalnimi določbami vložila proti toženi stranki v prvotnem postopku in katere predmet je zahtevek, ki je tesno povezan s tem prvotnim zahtevkom, s katerim se zahteva vračilo odškodnine, ki jo je ta tretja oseba plačala tožeči stranki v navedenem prvotnem postopku.
- 27 Najprej je treba spomniti, da v členu 8 Uredbe št. 44/2001, v skladu s katerim je pristojnost v zadevah v zvezi z zavarovanjem določena z določbami členov od 8 do 14 navedene uredbe, brez poseganja v člen 4 in člen 5, točka 5, te uredbe, ni omenjen člen 6, točka 2, te uredbe.
- 28 Po mnenju družbe SOVAG se zadnjenavedena določba ne uporablja, ker je z oddelkom 3 poglavja II Uredbe št. 44/2001 v zadevah v zvezi z zavarovanjem uveden samostojen sistem razdelitve sodne pristojnosti.
- 29 Kljub temu je treba opozoriti, da je v skladu z uvodno izjavo 13 Uredbe št. 44/2001 cilj tega oddelka varstvo šibkejše stranke, to je zavarovanca, prejemnika zavarovalnine ali zavarovalca, s pravili o pristojnosti, ki so za njene interese ugodnejša od splošnih pravil.
- 30 Zadevni zahtevek v postopku v glavni stvari tako spada pod razmerja med poklicnimi udeleženci s področja zavarovalništva in ne more vplivati na položaj stranke v postopku, ki naj bi bila šibkejša. Ker je cilj varstva zadnjenavedene dosežen, ko je ugotovljena pristojnost na podlagi oddelka 3 poglavja II Uredbe št. 44/2001, nadaljnji potek postopka v zvezi z razmerji med poklicnimi udeleženci

ne spada na področje uporabe tega oddelka (glej v tem smislu sodbi GIE Réunion européenne in drugi, C-77/04, EU:C:2005:327, točki 20 in 23, ter Vorarlberger Gebietskrankenkasse, C-347/08, EU:C:2009:561, točka 42).

- 31 Ker torej zahtevka, ki ga – kot tega v postopku v glavni stvari – vloži zavarovalnica proti drugi zavarovalnici, ne pokriva navedeni oddelek, se člen 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001 uporabi za tak zahtevek, če ta zajema primere iz navedene določbe.
- 32 V zvezi s tem je treba, prvič, upoštevati besedilo člena 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001.
- 33 Besedilo več jezikovnih različic te določbe, med drugim nemške, francoske, finske in švedske, ne izključuje, da je lahko sodišče, pred katerim poteka prvotni postopek, pristojno za obravnavanje tožbe, ki jo tretja oseba vloži proti eni od strank tega prvotnega postopka.
- 34 Zdi pa se, da je v drugih jezikovnih različicah, med drugim v angleški, omejen obseg tožbe, vložene proti tretji osebi („a person domiciled in a Member State may also be sued: [...] as a third party“).
- 35 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba, če se med jezikovnimi različicami besedila prava Unije pojavijo razlike, zadevne določbe razlagati glede na splošno sistematiko in namen ureditve, katere del so (sodba Jakutis in Kretingalés kooperatinė ŽŪB, C-103/14, EU:C:2015:752, točka 103).
- 36 Drugič, upoštevati je torej treba splošno sistematiko in namen Uredbe št. 44/2001.
- 37 V zvezi s tem je treba spomniti, da je treba pravila o posebni pristojnosti sicer razlagati ozko, ker ne dopuščajo razlage zunaj primerov, ki so izrecno navedeni v Uredbi št. 44/2001 (glej v tem smislu sodbo CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 18), vendar je več njenih ciljev v korist razlage, v skladu s katero tožba, ki jo tretja oseba vloži proti eni od strank prvotnega postopka, tudi spada na področje uporabe člena 6, točka 2, te uredbe.
- 38 Tako je v uvodni izjavi 15 navedene uredbe poudarjeno, da je treba v interesu ustreznega sodnega varstva čim bolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe, medtem ko je v uvodni izjavi 12 te uredbe opozorjeno na to, da mora poleg stalnega prebivališča toženca obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.
- 39 Obravnavanje prvotnega zahtevka in zahtevka, ki ga tretja oseba vloži proti eni od strank v tem postopku in ki je tesno povezan s prvim zahtevkom, v okviru istega postopka lahko daje prednost zgoraj navedenim ciljem v položaju, v katerem oškodovanec vloži tožbo proti zavarovalnici osebe, ki je odgovorna za škodo, in v katerem zavarovalnica, ki je že deloma izplačala tej osebi odškodnino, od prve zavarovalnice zahteva vračilo te odškodnine.
- 40 Če namreč te možnosti ne bi bilo, bi obstajala nevarnost, da dve sodišči v isti zadevi prideta do razhajajočih se rešitev, katerih priznanje in izvršitev bi bili torej negotovi.
- 41 Poleg tega je Sodišče že imelo v okviru Konvencije o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, podpisane v Bruslju 27. septembra 1968 (UL 1972, L 299, str. 32), priložnost ugotoviti, da je treba tožbo, ki jo zavarovanec vloži proti zavarovalnici za odškodnino zaradi posledic nesreče, in tožbo, s katero navedena zavarovalnica za odškodnino v tej zadevi toži drugo zavarovalnico, ki naj bi pokrivala isti škodni dogodek, šteti za prvotni postopek in za tožbo glede garancij v smislu člena 6, točka 2, te konvencije (glej v tem smislu sodbo GIE Réunion européenne in drugi, C-77/04, EU:C:2005:327, točka 27).
- 42 Sodišče se je glede tega oprlo na poročilo k tej konvenciji, ki ga je sestavil P. Jenard (UL 1979, C 59, str. 1, zlasti str. 27).

- 43 Ker razlaga, ki jo je Sodišče podalo v zvezi z določbami navedene konvencije velja tudi za določbe Uredbe št. 44/2001, kadar je mogoče določbe teh instrumentov šteti za enakovredne (sodba CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 60), je treba navesti, da je to tako pri členu 6, točka 2, te konvencije in členu 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001.
- 44 Ob upoštevanju razlage, navedene v točki 41 te sodbe, in ciljev, navedenih v točkah 38 in 39 te sodbe, je treba ugotoviti, da se člen 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001 uporablja za zahtevek, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, kar poleg tega potrjuje ugotovitev v navedenem poročilu, ki ga je pripravil P. Jenard, v skladu s katero lahko intervencijski zahtevek pokriva tudi položaje, v katerih tretja oseba postane stranka v postopku za varstvo lastnih interesov.
- 45 Ker člen 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001 zahteva povezavo med prvotnim postopkom in intervencijskim zahtevkom ali zahtevkom glede garancij, ki so navedeni v tem predpisu, mora nacionalno sodišče, pred katerim poteka prvotni postopek, preveriti obstoj take povezave, tako da se prepriča, da namen intervencijskega zahtevka ali zahtevka glede garancij ni le izvzeti toženo stranko iz pristojnosti sodišča, ki bi bilo pristojno v tej zadevi (glej v tem smislu sodbo GIE Réunion européenne in drugi, C-77/04, EU:C:2005:327, točki 30 in 32).
- 46 V zvezi s tem to, da je z nacionalno določbo, kot je člen 5, drugi odstavek, poglavja 18 zakonika o sodnem postopku, za možnost tretje osebe, da vložijo tožbo v okviru že začetega sodnega postopka, predpisan pogoj, da ta tožba ohranja povezavo s prvotnim postopkom, zagotovo pomeni element, s katerim se je mogoče izogniti obidenju člena 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001.
- 47 Na postavljeno vprašanje je torej treba odgovoriti, da je treba člen 6, točka 2, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da se njegovo področje uporabe razširja na tožbo, ki jo je tretja oseba v skladu z nacionalno zakonodajo vložila proti toženi stranki v prvotnem postopku in katere predmet je zahtevek, ki je tesno povezan s tem prvotnim zahtevkom, s katerim se zahteva vračilo odškodnine, ki jo je ta tretja oseba plačala tožeči stranki v navedenem prvotnem postopku, če ta tožba ni bila vložena le zaradi izvzetja navedene tožene stranke iz pristojnosti sodišča, ki bi bilo pristojno v tej zadevi.

Stroški

- 48 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 6, točka 2, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da se njegovo področje uporabe razširja na tožbo, ki jo je tretja oseba v skladu z nacionalno zakonodajo vložila proti toženi stranki v prvotnem postopku in katere predmet je zahtevek, ki je tesno povezan s tem prvotnim zahtevkom, s katerim se zahteva vračilo odškodnine, ki jo je ta tretja oseba plačala tožeči stranki v navedenem prvotnem postopku, če ta tožba ni bila vložena le zaradi izvzetja navedene tožene stranke iz pristojnosti sodišča, ki bi bilo pristojno v tej zadevi.

Podpisi